

AKATYST

KU CZCI BOGURODZICY

akatyst.pl

AKATHISTOS

Od pierwszych wieków chrześcijanie czcili na różne sposoby Matkę Bożą. Kult ten, szczególnie w Bizancjum, znajdował swój wyraz w liturgii, a także w poezji. Jednym z najwspanialszych dowodów miłości, jaką otaczano Matkę Pana Jezusa, jest hymn liturgiczny ku czci Bogurodzicy zwany Akatyst. Słowo "akatyst" oznacza nabożeństwo składające się z pieśni pochwalnych, modlitw ku czci Chrystusa, Najświętszej Maryi Panny i Świętych, odmawianych na stojąco. Z uwagi na greckie znaczenie tego słowa, czyli Akathistos (grec. "a" – nie, "kathiden" – siedzieć, nie siedzący, spolszczone akatyst), hymn śpiewany na stojąco, uważa się, że Akatyst jest najstarszym hymnem maryjnym, wykonanym 7 sierpnia 626 roku naszej ery, kiedy dzięki opiece Bogurodzicy, Konstantynopol został uratowany przed atakiem pogańskich Awarów. Wówczas gwałtowny huragan rozpedził nieprzyjacielską flotę, rzucając statki na wybrzeże niedaleko sanktuarium Matki Bożej w jednej z dzielnic Konstantynopola. Ludność miasta śpiewała wtedy całą noc na stojąco hymn ku Bogurodzicy, dziękując w ten sposób za ratunek. Dodano wtedy do Akatystu dziękczynną dedykację "O, Waleczna Hetmanko". Ok. VIII w., dzięki kontaktom Wenecjan ze Wschodem, Akatyst został przeniesiony do Włoch i przetłumaczony na łacinę. Polski przekład został dokonany w 1965 roku. Największe zasługi w powrocie Akatystu do liturgii ma święty Jan Paweł II, wskazując na nabożeństwo wspólne dla obu kościołów, jako drogę prowadzącą do pełnej jedności.

Obecnie można go usłyszeć w różnych świątyniach na całym świecie. Ojciec Święty Benedykt XVI, jedną ze zwyczajowych katechez podczas audiencji generalnej poświęcił autorowi Akatystu, świętemu Romanowi Pieśniarzowi. Świętemu zostały objawione w cudowny sposób słowa i melodia Akatystu. Treść hymnu koncentruje się wokół tematu obecności Maryi w Tajemnicy Słowa Wcielonego i Jego Kościele. Zwrotki zaczynają się od kolejnych liter alfabetu greckiego, na przemian przeplatają się teksty maryjne i chrystologiczne. Każda strofa zaczyna się od zapowiedzi wydarzenia lub tematu, co ma skierować rozmyślanie ku wnętrzu tajemnicy.

Akatyst składa się z dwóch części. W pierwszej, przedstawiającej historię z życia Maryi od Zwiastowania do Ofiarowania Pana Jezusa w świątyni. W drugiej teologicznej, rozważającej boską i ludzką naturę Chrystusa i dziewictwo Maryi. Akatyst jest hymnem radości, składającej się z dwunastu strof, zwanych ikosami. Anielskie "Ave Maria" nie odpowiada polskiemu tłumaczeniu "Witaj", którym rozpoczyna się każdy wers litaniijnej części ikosu. Akatyst współcześnie ma swoje wersje w języku angielskim, francuskim, niemieckim i włoskim. Obecnie jest śpiewany w czasie Wielkiego Postu, w Święto Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny oraz Uroczystość Niepokalanego Poczęcia Maryi. Na Jasnej Górze Akatyst do Bogurodzicy Maryi jest śpiewany w każdą sobotę w Kaplicy Cudownego Obrazu o godzinie dwudziestej w intencji pokoju na całym świecie.

KONDAKION 1

O, Waleczna Hetmanko, zwycięską wdzięczności pieśń, z niewoli wyswobodzeni, służy Twój, niesiem Ci, Bogurodzico. Ty, która posiadasz moc niezwykłą, od wszelkich nieszczęść wybaw nas, byśmy do Ciebie wołali: Witaj, Oblubienico Dziewicza.

STASIS PIERWSZA

IKOS 1

Archanioł z nieba posłany był, by "Witaj" Matce Boga rzekł.
A kiedy ujrzał, że na jego bezcielesny głos bierzesz na siebie ciało, Panie.
Staął w zachwycie wołając do Niej:

1. Witaj, przez którą **ja**-śnieje radość,
Witaj, dla której **klątwa** odpuszczona,
Witaj, która Adama **podnosisz** z upadku,
Witaj, która od łez **u**-walniasz Ewę.
2. Witaj, o wysokości, pojęciem **ludzkim** niedostępna,
Witaj, głębino nawet anielskim **okiem** niezbadana,
Witaj, bo **jesteś** tronem Króla,
Witaj, bo dźwigasz Tego, co **wszystkie** dźwiga rzeczy.
3. Witaj, gwiazdo Słońce **nam** ukazująca,
Witaj, łono **Boskiego** wcielenia,
Witaj, przez którą stworzenie się odnawia,
Witaj, przez którą Stwórcę **dziec**-kiem się staje.

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 2

Bacząc Najświętsza Panna na swoje dziewictwo do Gabriela śmieje rzecze:
"Dziwne twej mowy znaczenie i duszy mojej do pojęcia trudne.
Poczęcie bowiem bez męża udziału i macierzyństwo głosisz mi wołając:

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

IKOS 2

Czeka Dziewica z upragnieniem na poznanie niepoznawalnego i rzecze Bożemu słuźde: Czyż łono moje dziewicze może począć i porodzić Syna? Powiedz mi”.

A on w bojaźni i czci rzekł Jej wołając:

1. Witaj, wtajemniczona **w niewymowną radę**,
Witaj, pełna wiary w sprawy milczenia godne,
Witaj, któraś przedsmakiem **cudów** Chrystusowych,
Witaj pełnio wszystkiego, **co** o Nim jest prawdą.
2. Witaj, drabino, po której **sam** Bóg z nieba zstąpił,
Witaj, moście wiodący **z ziemi** ku niebiosom,
Witaj, cudzie, o którym **słów** brak jest aniołom,
Witaj, rano bolesna **zadana** demonom.
3. Witaj, światłość rodząca **w sposób** niewymowny,
Witaj, któraś nikomu nie wyjawiała swej tajemnicy,
Witaj, która przekraczasz **wiedzę** wszystkich mędrców,
Witaj, która wierzącym **rozjaśniasz** umysły,

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 3

Dziewicę, co męża nie znała, Moc Najwyższego okryła cieniem ku poczęciu;
a Jej łono nietknięte urodzajną uczyniła rolą dla wszystkich,
którzy chcą zbierać zbawienie tak jej śpiewając:

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

IKOS 3

Elżbietę nawiedzić pobiegła Panna napełniona Bogiem.
Dziecię w łonie Elżbiety zaraz rozpoznało Jej pozdrowienie z radością i skokiem
tylko zamiast śpiewu wołało do Bogurodzicy:

1. Witaj, konarze **pnia**, co nie usycha,
Witaj, pole rodzące **O**woc nieskalany,
Witaj, uprawiająca rolę Rolnika **l**udzi przyjaciela,
Witaj, która nam rodzisz **R**odziciela życia.
2. Witaj, niwo dająca **ob**fitość zmiłowań,
Witaj, stole pełny **bo**gactw pojednania,
Witaj, bo nam gotujesz łąkę **sł**o-dkich rozkoszy,
Witaj, bo duszom przystań **sp**okojną sposobisz.
3. Witaj, modlitwy **ka**dzidło pachnące,
Witaj, całego świata **ce**no pojednania,
Witaj, dobroci Boża **ś**miertelnym życzliwa,
Witaj, któraś śmiertelnych śmiałym **pr**zystępem do Boga.

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 4

Falami sprzecznych myśli szarpany jak burzą chwiał się i gubił Józef.
Patrzając na Ciebie, dotąd nietkniętą od męża, snuł ciemny domysł o tajemnym
związku, o Nienaganna.

Lecz pouczony od Ducha Świętego o tym poczęciu, zawołał:

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

STASIS DRUGA

IKOS 4

Gdy usłyszeli pasterze aniołów śpiewanie o przyjściu Chrystusa w ciełe,
pobiegli jak do pasterza ujrzeni Go jak Baranka bez skazy, na łonie Maryi się paść,
a oni hymn Jej śpiewali:

1. Witaj, Matko **Baranka** i Pasterza,
Witaj, zagrodo **duchowych** owieczek,
Witaj, obrono od **wilków** niewidzialnych,
Witaj, bramy raj **nam** otwierająca.
2. Witaj, bo z ziemią śpiewają **radosne** niebiosy,
Witaj, bo z niebem płąsa **szczęśliwa** ziemia,
Witaj, Ty apostołów **niemilknące** usta,
Witaj, niezwyciężone męstwo zwycięstwa **wieniec** noszących.
3. Witaj, podporo **wiary** naszej mocna,
Witaj, łaski **do-wodzie** jasny,
Witaj, która **piekło** ogałacasz,
Witaj, która nas **chwałą** przyodziewasz.

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 5

Hen, ku Bogu lecącej gwiazdy blaskiem urzeczeni poszli za nią Magowie,
a trzymając się mocno niebieskiej latarni znaleźli w jej promieniach potężnego
Władcę, i dostępując do Niedostępnego witali Go wołając:

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

IKOS 5

I gdy ujrzeni synowie Chaldei na rękach Dziewicy Tego, co ludzi stworzył swą ręką, rozpoznali w Nim Pana, choć przyjął na się postać sługi.
Skwapliwe uczcili Go swymi darami, a Błogostawionej wołali:

1. Witaj, Matko Gwiazdy **nie**-zachodzącej,
Witaj, promieniu **dnia**- mistycznego,
Witaj, gasząca **za**-rzewie fałszu,
Witaj, oświecająca wyznawców Trójcy Świętej.
2. Witaj, przez którą tyran nieludzki wygnany **ze** swojego
władztwa,
Witaj, ukazująca Chrystusa Pana, **ludzi** Przyjaciela,
Witaj, wyzwalająca od pogańskiego bałwochwalstwa,
Witaj, ocalająca **od** brudnych uczynków.
3. Witaj, kładąca kres **pogańskiej** czci ognia,
Witaj, tłumiąca **plomień** namiętności,
Witaj, przewodniczką wierzących **po** drodze mądrości,
Witaj, radości **wszech** ludzkich pokoleń.

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 6

Jakże zmienieni w Boga niosących heroldów wracali do Babilonu Magowie.
Spełniając Twe polecenie wszystkim głosili o Tobie, żeś Zbawcą,
lecz pominęli Heroda głupca, co śpiewać nie umiał:

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

IKOS 6

Kiedyś Egipt oświecił światłem swojej prawdy, przepędziłeś precz ciemności błędu. Bożki egipskie, o Zbawco, nie mogły sprostać Twej sile runęły.

A z ich niewoli wyrwani wołali do Bogurodzicy:

1. Witaj, która ludzi **prostujesz** ku górze,
Witaj, która demony **strącasz** do przepaści,
Witaj, błędu **depcąca** szaleństwo,
Witaj, ujawniająca **ułudę** bałwanów.
2. Witaj, morze, w którym faraon **utonął** duchowy,
Witaj, skało, z której źródło tryska **dla** spragnionych życia,
Witaj, słupie ognisty, **wiodący** przez ciemność,
Witaj, osłono nad światem **szersza** niżli chmura.
3. Witaj, pokarmie mannę **nam** zastępujący,
Witaj, Służebnico **Świętego** Pokarmu,
Witaj, ziemio **Bożej** obietnicy,
Witaj, miodem **i** mlekiem płynąca.

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 7

Lepszego pragnąc świata i odejścia w wieczność chciał Symeon opuścić ziemi tej marność. I wtedy dałeś mu się dzieckiem, lecz on rozpoznał pełnię Boga w Tobie, podziwiał mądrość Twoją niewymowną i wołał:

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

STASIS TRZECIA

IKOS 7

Moc swą zjawiając Stwórcą, nowe ukazał stworzenie nam, którzy przezeń jesteśmy. Z łona, co nie zaznało nasienia, wyszedł i ustrzegł to łono nienaruszone, abyśmy cud ten uznając chwalili je i wołali:

1. Witaj, kwiecie **nigdy** nie więdnący,
Witaj, korono **wstrze**-mięźliwości,
Witaj, prawzorze jasny **naszego** zmartwychwstania,
Witaj, ukazująca **nam** życie anielskie.
2. Witaj, drzewo o słodkim Owocu, **pokarmie** wierzących,
Witaj, listowie, w którego obfitym cieniu **wielu** się ukrywa,
Witaj, boś w łonie nosiła zbłąkanych Przewodnika,
Witaj, boś porodziła Wybawiciela pojmany.
3. Witaj, Ty, co łagodzisz Sędziego **gniew**- sprawiedliwy,
Witaj, przebaczenie niosąca **dla** wielu grzeszników,
Witaj, szato dojrzałości ogołoconych **z prawa** do mówienia,
Witaj, miłości wszelkie przewyższają-ca pragnienie.

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 8

Narodzenie inne i obce naszemu widząc, stańmy się obcy światu, a umysł nasz skierujemy ku niebu. Przez to Narodzenie Najwyższy objawił się na ziemi pokornym człowiekiem, pragnąc ku górze prowadzić wszystkich, co doń wołają:

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

IKOS 8

O, Słowo, przebywające w pełni doczesności,
Ty nie opuszczasz wieczności swej wcale. Jesteś wśród nas nieogarnione.
Albowiem Boskie ku nam zejście nie było tylko zmianą miejsca te narodziny
z Dziewicy, co Boga pełna słucha naszych głosów:

1. Witaj, Ty, co ogarniasz **Nieogarnionego**,
Witaj, bramo **wzniosłej** tajemnicy,
Witaj, nowino sprzeciw **budzająca** niewiernych,
Witaj, chwało nie**obalona** wierzących.
2. Witaj, tronie najświętszy Tego, **co** jest nad Cheruby,
Witaj, mieszkanie wzniosłe Tego, **co** ponad Serafy,
Witaj, która jednoczysz, **co** niepojednane,
Witaj, która dziewiczość **łączysz** z macierzyństwem.
3. Witaj, przez którą **przestępstwo** się gładzi,
Witaj, przez którą **raj** nam się otwiera,
Witaj, kluczu **królestwa** Chrystusa,
Witaj, nadziejo **szczęśliwej** wieczności.

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 9

Podziwiali aniołowie wielkie dzieło Twojego wcielenia. Widzieli jak nieprzystępny,
Boże, stałeś się przystępnym dla wszystkich człowiekiem.
Zamieszkałeś między nami, słuchając wołania:

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

IKOS 9

Retorzy, słów wielu miłośnicy, milkną przed Tobą jak ryby bezgłębne, widzimy to, Bogurodzico. Nie mogą bowiem powiedzieć, jak pozostając dziewicą możesz rodzić. My jednak tajemnicę Twoją podziwiając, wołamy z wiarą:

1. Witaj, naczynie **Bo-żej** Mądrości,
Witaj, skarbnico **Jego** opatrności,
Witaj, która mędrcom **wy**tykasz niemądrość,
Witaj, która uczonym **wy**kazujesz nieuctwo.
2. Witaj, bo przemądrzali badacze **stali** się głupcami,
Witaj, bo twórcy mitów **marnie** przeminęli,
Witaj, boś rozerwała **Ateń**czyków sidła,
Witaj, bo sieci **Rybakom** napełniasz.
3. Witaj, wyciągająca **z otchłani** niewiedzy,
Witaj, wzbogacająca **po**znanie u wielu,
Witaj, korabiu **pragnących** zbawienia,
Witaj, porcie **plyną**cych przez życie.

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 10

Samym sobą chcąc świat ocalić i uładzić przyszedł nieprzymuszony
Sprawca ładu, a chociaż Bogiem jest nasz Pasterz, ukazał się wśród nas
podobnym nam Barankiem. I nas, podobnych sobie,
wzywając do siebie jako Bóg słyszy wołanie:

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

STASIS CZWARTA

IKOS 10

Spieszą do Ciebie Dziewice, boś murem im obronnym i wszystkim, co Cię wzywają, Bogurodzico Dziewico, Nieba i Ziemi Stworzyciel przyozdobił Cię łaską, o Nieskalana. A zamieszkawszy w Twoim łonie, nauczył wszystkich wznosić głos do Ciebie:

1. Witaj, o wzniosła **kolumno** dziewictwa,
Witaj, o bramo **wiecznego** zbawienia,
Witaj, pierwszy owocu **odrodzenia** w Duchu,
Witaj, szafarko **wszech** dobrodziejstw Bożych.
2. Witaj, która odradzasz tych, co **w grzechu** są poczęci,
Witaj, dająca mądrość **tym**, co nieroztropni,
Witaj, odpędzająca tego, **co** dusze uwodzi,
Witaj, rodząca **Siewcę** niewinności.
3. Witaj, alkowo **przezczystych** zaślubin,
Witaj, zaślubiająca **dusze** wierne Panu,
Witaj, o piękna **dziewic** żywicielko,
Witaj, weselna dusz **świętych** przyjaciółko.

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 11

Śpiew pochwalny zawodzi, gdy objąć chce pełnię Twych zmiłowań. Choćbyśmy ofiarowali Ci ody tak liczne, jak ziarenka piasku, o Królu święty nie osiągnęlibyśmy nigdy godnej miary tego, co dajesz nam, którzy wołamy do Ciebie Alleluja.

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

IKOS 11

Ty, o Najświętsza Dziewico, jawisz się nam w ciemnościach, jak światłodajna pochodnia. Niematerialnie zapalając światło, wiedziesz wszystkich do poznania Boga, swoim blaskiem rozjaśniając umysły naszym uczczona wołaniem:

1. Witaj, promieniu **Słońca** duchowego,
Witaj, odbicie **Światłości** nieprzystępnej,
Witaj, błyskawico dusze **o**-świecająca,
Witaj, gromie nie**przyjaciół** rażący.
2. Witaj, bo nam wysyłasz **Światło** jaśniejące,
Witaj, bo nam wypuszczasz obficie **ply**-nącą Rzekę,
Witaj, obrazie uzdraw**iającej** sadzawki,
Witaj, niszcząca grzechu **zma**-zę haniebną.
3. Witaj, któraś kąpielą obmy**wającą** sumienia,
Witaj, dzbanie mieszalny, w którym **ra**-dość się miesza,
Witaj, woni, dobry **zapachu** Chrystusa,
Witaj, życie mistycznej **i** radosnej uczt.

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 12

Udzielić pragnął łaski przebaczenia za dawne winy Ten, co dług wszystkich ludzi gładzi. We własnej więc przybliżył się Osobie do tych, co oddalili się od Jego łaski, a potargawszy cyrograf ich winy, słyszy z ust wszystkich wołanie:

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

IKOS 12

Wielbiąc pieśniami Twego Syna, chwalimy hymnem wszyscy też i Ciebie,
jako świątynię duchową, Bogurodzico.

Ten, który mieszkał w Twoim łonie trzymając w dłoni wszystkie rzeczy,
Pan nasz, uświęcił Cię i uczcił i nauczył nas wołać do Ciebie:

1. Witaj, namiocie **Boga** oraz **Słowa**,
Witaj, święta **ponad** święte świętych,
Witaj, arko złożona **przez** Ducha Świętego,
Witaj, niewyczerpana **ży**-cia skarbnico.
2. Witaj, czcigodny diademie **królów** Bogobojnych,
Witaj, chwało wysoka **kapłanów** pobożnych,
Witaj, bastionie niezdojby **Kościoła** świętego,
Witaj, murze nieobalony **Królestwa** Bożego.
3. Witaj, Ty, która wznosisz **pomniki** zwycięstwa,
Witaj, która obalasz **nieprzyjaciół** naszych,
Witaj, lekarstwo **dla** ciała mojego,
Witaj, duszy **mojej** ocalenie.

Witaj, Oblubienico Dziewicza.

KONDAKION 13

Zaiste, godna jesteś, Matko, wszelkiej chwały, któraś między wszystkimi świętymi
Najświętsze zrodziła Słowo. Racz przyjąć teraz ten nasz dar,
od wszelkiego nieszczęścia nas broń wszystkich.
Od przyszłej kary wybaw nas, którzy pospołu do Ciebie wołamy:

Alleluja, Alleluja, alleluja, alleluja.

Moi Drodzy!

Oddajemy w Wasze ręce tekst „Akatystu”. Będzie on odśpiewany w Uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, A.D. 2022, w konkatedrze św. Aleksandra w Suwałkach. Jest to jeden z najwspanialszych zabytków poezji i twórczości chrześcijańskiej, który najprawdopodobniej powstał w V-VI wieku w Bizancjum. Po przetłumaczeniu na język łaciński został szybko przyjęty przez Kościół Zachodni i zaczął wywierać ogromny wpływ na poezje maryjną Średniowiecza. Do dziś modlitwa ta jest bardzo popularna i celebrowana w Kościołach wschodnich, choć coraz częściej modlą się nią wyznawcy Kościoła rzymskokatolickiego. Zatem jest to jeden z wielu unifikatorów łączących nasze Kościoły i wyznania. Hymn ku czci Najświętszej Maryi Panny śpiewany jest na stojąco przy zapalonych świecach (często przed ikoną Bogurodzicy), a jego treść koncentruje się wokół tematu obecności Maryi w Tajemnicy Słowa Wcielonego i Jego Kościoła.

Nieodłącznym elementem posłannictwa Chrystusowego Kościoła jest popieranie i budowanie pokoju na świecie. W czasie trwającej na Ukrainie wojny, my chrześcijanie tradycji wschodniej i zachodniej, powinniśmy w sposób szczególny i ze zintensyfikowaną mocą modlić się o dar pokoju. Maryja obecna w Moskwie i obecna na Ukrainie np. w Ławrze Peczerskiej w Kijowie czy w klasztorze karmelitów bosych w Berdyczowie, może więcej zdziałać niż wysiłki dyplomatów czy tym bardziej akcje militarne. Jednak wiele zależy od każdego z nas.

Niech udział i nasza modlitwa „Akatystem” będzie wyrazem troski o przywrócenie pokoju w Ukrainie i szybkie zakończenie krwawej wojny. Prośmy o opamiętanie i nawrócenie dla zbrodniarzy. Prośmy o nawrócenie Rosji i zawierzenie Najświętszemu Sercu Maryi. Prośmy także o pokój w naszej Ojczyźnie, naszych rodzinach i przede wszystkim naszych sercach.

Oby też „Akatyst” zachęcił nas do gorliwszego kroczenia za Maryją drogami adwentowego oczekiwania na spotkanie z Mesjaszem i jeszcze lepiej przygotował na pełne wiary, nadziei i miłości święta Bożego Narodzenia.

Życzę głębokich przeżyć duchowych, zamyślenia i kontemplacji przy tej modlitwie. Wykonawcom dziękuję za trud przygotowania i wykonania „Akatystu”. Niech Maryja, Królowa pokoju, czuwa nad nami, a Jej Syn, Jezus Chrystus błogosławi nam i światu całemu.

Ks. Antoni Skowroński

*Proboszcz parafii
pw. św. Aleksandra w Suwałkach*